

BESLUT

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten
Johan Bohlin

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Stora Vilångens Domänreservat, Kristinehamns kommun

BESLUT

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) att förklara Stora Vilångens Domänreservat som naturreservat med föreskrifter och skötselplan enligt nedan. Det aktuella området, vars exakta gräns kommer att bestämmas genom inmätning av Lantmäteriet, avgränsas med den svarta heldragna linjen på kartan i bilaga 1.

Naturreservatets namn skall vara Stora Vilångens Domänreservat.

Syfte

Reservatets syfte är att:

- bevara och utveckla naturskogskaraktären i delar av reservatet
- bibehålla den vackra landskapsbilden vid Stora Vilången
- upprätthålla gynnsam bevarandestatus för 4 ha skogbevuxen myr (91D0) som en del av EU:s nätverk av skyddad natur (Natura 2000)
- göra området tillgängligt för besökare
- bevara och informera om stenåldersboplatserna inom reservatet

Inskränkningar och föreskrifter

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande skall gälla i reservatet.

A. Beslut med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken, om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet.

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. bedriva någon form av skogsbruk,
2. bedriva täkt och annan verksamhet som förändrar områdets ytformer som att schakta, tippa, gräva, dika eller anordna upplag,
3. anlägga luftledning,
4. uppföra ny byggnad, mast, antenn eller annan anläggning,
5. bedriva markförbättringsåtgärd som kalkning eller gödsling i området,

Punkten A2 utgör inte hinder för underhåll och reparation av befintlig väg. Punkten A5 utgör inte hinder för kalkning i sjön.

Postadress
Länsstyrelsen Värmland
651 86 KARLSTAD

Besöksadress
Växnäsgratan 5-7

Telefon
054 – 19 70 00 (växel)
054 – 19 70 68 (direkt)

Telefax
054 – 19 70 90

E-post
miljo@s.lst.se

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

B. Förpliktelse med stöd av 7 kap. 6§ miljöbalken.

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheterna förpliktigas att tåla sådana intrång i reservatet som:

1. gränsmarkering av, vägvisning, p-plats, markerad led och information om reservatet
2. undersökningar av markslag, landskapselement, växt- och djursamhällen samt arter, enligt redovisning under rubriken dokumentation och uppföljning i till beslutet hörande skötselplan
3. skötselåtgärder i enlighet med skötselplanen

C. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 30§ miljöbalken om rätten att färdas och vistas i, samt om ordningen i, reservatet (gäller även markägare och innehavare av särskild rätt).

Utöver vad som annars gäller i lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada eller borttaga träd och buskar, inklusive död ved såsom lågor, torrträd och torra grenar,
2. framföra fordon,

Föreskriften C2 utgör inte hinder för:

- terrängtransport av fälld älg förutsatt att spårbildning ej sker. Detta förutsätter att fordon med lågt marktryck används och att lämpligt körstråk för uttransport väljs

I samband med naturvetenskapliga undersökningar kan länsstyrelsen meddela undantag från ordningsföreskrifterna under C.

Ordningsföreskrifterna under C ska inte utgöra hinder för naturvårdsförvaltningen eller för den del av länsstyrelsens regionala miljöövervakning som utförs i samråd med naturvårdsförvaltningen.

Ovan angivna inskränkningar under A ska inte utgöra hinder för förvaltare att genomföra eller upphandla den skötsel som ska genomföras enligt till beslutet hörande skötselplan.

Föreskrifternas ikraftträdande

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder ikraft tre veckor efter den dag författningen utkommit från trycket i länets författningssamling.

Skötsel och förvaltning

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4).

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

BAKGRUND**Beskrivning av naturreservatet**

Den lokala berggrunden domineras av värmlandsgranit. Berggrunden överlagras av ett som regel tunt täcke stenbunden sandig morän. I anslutning till sjön finns ett par mindre torvmarker.

Stora Vilången utgör 85 av reservatets 108 hektar. Det är en oligotrof klarvattensjö som ligger 126 meter över havet. Stora Vilången bedöms vara av regionalt intresse ur fiskesympunkt, och kalkas därför vart fjärde år. Provtagning visar att Stora Vilången har en mycket artrik bottenfauna. I sjön finns bl a de försurningskänsliga arterna *Caenis luctuosa* (dagslända) och *Tinodes waeneri* (nattslända). Den återkommande kalkningen har medfört att sjöns påverkan av försurning bedöms som obetydlig.

I boken om Kristinehamns historia (A. E. Löf, 1942) uppges att det då fanns abborre, gädda, braxen, lake, ål m fl fiskarter i sjön. Dessutom anges förekomst av kräftor.

I södra delen av området, mellan sjön och vägen mot Bjurtjärn finns en lite större fastmarksareal med småskalig mosaik av myr och fastmark. Fastmarksskogen är en 75 –100 årig likåldrig barrblandskog med liten andel död ved och tydlig påverkan av skogsbruk. På myrmarkerna finns ställvis äldre, senvuxen tallskog. Utmed södra stranden finns en mer högvuxen skog som glesats ut för att ge sikt från vägen ut över sjön.

De två öarna, Storön och Rutön, har betydligt äldre enstaka torrakor, några av dem har en för trakten imponerande dimension. Den äldsta och mest naturskogsliknande skogen finns på Rutön och på små fastmarksholmar i strandkärren.

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Skogbevuxen myr (91D0)* 4 ha

Historik

I Axel Emanuel Löfs bok om Kristinehamns historia (1942) finns intressant läsning om Stora Vilången. Enligt Löf hade Vilången fram till ungefär 1570-talet sitt utlopp åt nordost, ned till den nuvarande sjön Kväggen. Den moränås som då spärrade Vilångens lopp mot söder, ned mot Kristinehamn, grävdes då delvis bort på uppdrag av hertig Karl i syfte att få vattenkraft till bruksanläggningarna nere vid Bro (nuvarande Kristinehamn). I Bro gårds räkenskaper för år 1574 finns redovisat kostnader för utspisning av ”en hop bönder som grovo en grav av en sjö, nämnd Kväggen (= Vilången) igenom en stor mosse, så att vattnet rinner nu ut till bruket vid Bro”. Den grävda kanalen från Vilången ned till Vassgårdasjön är ungefär 2 meter bred och 1-1,5 meter djup. Det gamla utloppet spärrades med stockar, sten och jord.

Redan 1939 avsattes 0,75 hektar av reservatsområdet som Domänreservat. Domänreservatet utökades genom ett beslut 1959 till 42,9 hektar i syfte att bevara några små holmar och uddar i sjön Stora Vilången med urskogsartade, dekorativa barrskogsbestånd - värdefulla inslag i

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

landskapsbilden. På grund av barkborreangrepp i reservatets östra delar under slutet av 70-talet minskades reservats arealen 1979 med 6,2 ha till 36 hektar fastmark.

I samband med Domänverkets bolagisering slöts en överenskommelse mellan Domänverket och staten om att några av de dåvarande Domänreservaten skulle omföras till naturreservat, men kvarstå i bolagets ägo. Ett av dessa Domänreservat är det aktuella området vid Stora Vilången.

Området uppmärksammades i den kommunala naturvårdsinventeringen I Kristinehamns kommun 1985 där det erhöll värdeklass III.

Inom det föreslagna naturreservatet finns lämningar efter tre stenåldersboplatser (RAÄ nr. 85, 86 och 87)

MOTIVERING**Motiv till skydd**

Genom reservatsbildning vid Stora Vilången säkerställs några mindre skogsbestånd med en för länsdelen osedvanligt hög ålder. Den gamla skogen på öar och uddar har stor betydelse för landskapsbilden vid Stora Vilången, och är därmed viktig för det friluftsliv som bedrivs i och vid Stora Vilången.

Proportionalitetsprincipen

I reservatsbildningsprocessen ingår som en del att i alla frågor göra en vägning mellan enskilda och allmänna intressen med den utgångspunkten att det ska finnas en rimlig balans mellan de värden som ska skyddas genom förbudet/inskränkningen, och den belastning som förbudet/inskränkningen har för den enskilde. Länsstyrelsen menar att den avgränsning av reservatet, och de inskränkningar som gjorts i markanvändningen är nödvändiga, och att de inte går längre än vad som behövs för att uppnå syftet med reservatet. Länsstyrelsens ställningstagande i denna del har skett med tillämpning av proportionalitetsprincipen.

ÖVRIGT**Skötsel och förvaltning**

Med stöd av 3 § förordning om områdesskydd enligt miljöbalken (SFS 1998:1252) fastställer länsstyrelsen de mål och riktlinjer som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen.

Fastställelsen omfattar inte den ekonomiska utredningen, (se bilaga 4).

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Ärendets handläggning

I samband med Domänverkets bolagisering slöts ett avtal mellan staten och Domänverket i syfte att ge ett urval Domänreservat ett permanent, lagfäst skydd. Ett av dessa Domänreservat är det aktuella området i södra delen av Stora Vilången. Länsstyrelsen har deltagit i urvalsprocessen och har ansvarat för den slutliga handläggningen av reservatsärendet.

Yttranden från remissinstanserna

Kristinehamns kommun tillstyrker reservatsbildningen, och framför att en handikappanpassad toalett bör uppföras om sanitära problem uppstår. Kommunen föreslår också, efter förslag från ledamot i miljö- och byggnadsnämnden, att reservatet utökas åt öster.

Storfors kommun ställer sig utan erinran positiv till beslutet om naturreservat.

Skogsvårdsstyrelsen Värmland-Örebro tillstyrker bildande av naturreservatet.

Vilångens fiskevårdsområdesförening är positiv till reservatsbildningen, och noterar med tillfredsställelse att det dels bevarar den speciella vildmarkskänslan vid sjön, och dels att det inte innebär några hinder för kalkning av sjön.

Ulf T. Carlsson ställer sig positiv till beslutet om naturreservat och påpekar vikten av hänsyn till fågellivet på öarna i området.

Länsstyrelsens kommentar till yttrandena

1995 slöts en överenskommelse mellan Naturvårdsverket och AssiDomän AB om att 362 s k Domänreservat skulle ges lagligt skydd som naturreservat. Naturreservatet Stora Vilångens domänreservat är ett av de 362 områdena. Förutsättningen var gällande gränser för utvalda Domänreservat. Länsstyrelsen har inte funnit anledning att tidigare diskutera en utökning av området, och ser det inte heller som befogat med dagens kunskap om naturvärdena i området.

Beskrivning av reservatets gränser

Naturreservatets gränser följer till större delen samma sträckning som det tidigare Domänreservatet. Avvikelse finns dels i söder där naturreservatets gräns följer den nya vägen, dels utmed västra stranden där sommarstugor, kulturmark samt en skogklädd udde och en mindre våtmark lämnats utanför naturreservatet. I övrigt finns endast små avvikelser från tidigare Domänreservatsgräns.

Den skogsmark på udden i väster som lämnats utanför förslaget till naturreservat är i Sveaskog AB:s planer nu betecknad som NO-område (NO = Naturvård Orört).

Digital gräns finns att tillgå på Länsstyrelsens miljöenhet.

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten
Johan Bohlin

Hur man överklagar

Detta beslut kan överklagas hos regeringen, miljödepartementet (se bilaga 6).

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Kerstin Wallin. Föredragande har varit avdelningsdirektör Johan Bohlin. I den slutliga handläggningen har även deltagit chefsjurist Lars-Ove Olsson och länsantikvarie Göran Wettergren.

Kerstin Wallin

Johan Bohlin

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Översiktskarta
3. Registeruppgifter
4. Skötselplan
5. Hur man överklagar

Sändlista

Sveaskog AB, att. Carl Ax, Box 268, 691 25 KARLSKOGA delgivn.

Kväggeshyttans vvo, c/o Leif Almgren, Dalåsen 3, 681 91 KRISTINEHAMN delgivn.

Vassgårda älgjaksområde, c/o Lars Wiktorsson, Söderholm Vassgårda,

681 91 KRISTINEHAMN delgivn.

Lindåshöjdens älgjaksområde, c/o Börje Utter, Ökna 1, 681 91 KRISTINEHAMN delgivn

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen**Värmland**

Miljöenheten

Johan Bohlin

Vilångens fiskevårdsområdesförening, c/o Göte Melin, Söderled 20, 681 43
KRISTINEHAMN

Naturvårdsverket, 106 48 STOCKHOLM

Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 STOCKHOLM

Skogsvårdsstyrelsen i Värmland-Örebro län, Box 387, 651 09 KARLSTAD

Kristinehamns kommun, 681 84 KRISTINEHAMN

Storfors kommun, Box 1001, 688 29 STORFORS

Kristinehamns kommun, Miljökontoret, 681 84 KRISTINEHAMN

Jägareförbundet Värmland-Örebro, Box 65, 660 60 MOLKOM

Lantbrukarnas Riksförbundet, Länsförbundet i Värmlands län, Lillerud, 660 50 VÅLBERG

Naturskyddsföreningen, Länsförbundet i Värmland, Verkstadsgatan 1, 652 19 KARLSTAD

Sällskapet för Naturskydd, c/o Christina Brunsell, Lisas höjd 36, 681 43 KRISTINEHAMN

Wermlands Ornitologiska Förening, c/o Lars Schütt, Spelnäsgatan 9, 654 69 KARLSTAD

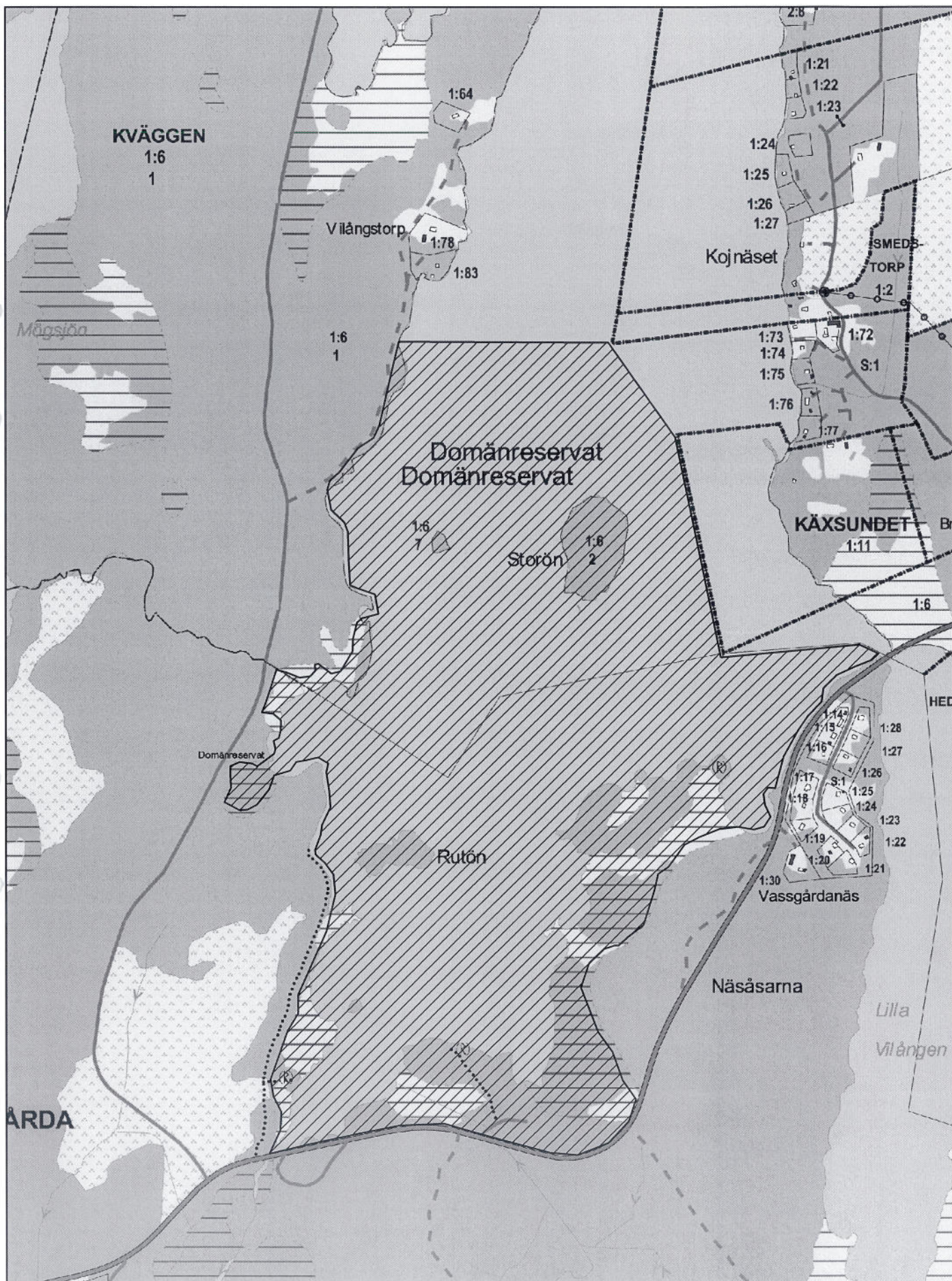
Ulf T. Carlsson, Älvsborgsvägen 6, 681 43 KRISTINEHAMN

Ola Arheimer, Magasinsvägen 58, 681 53 KRISTINEHAMN

Lennart Ohlsson, Waernsgatan 5A, 416 70 Göteborg

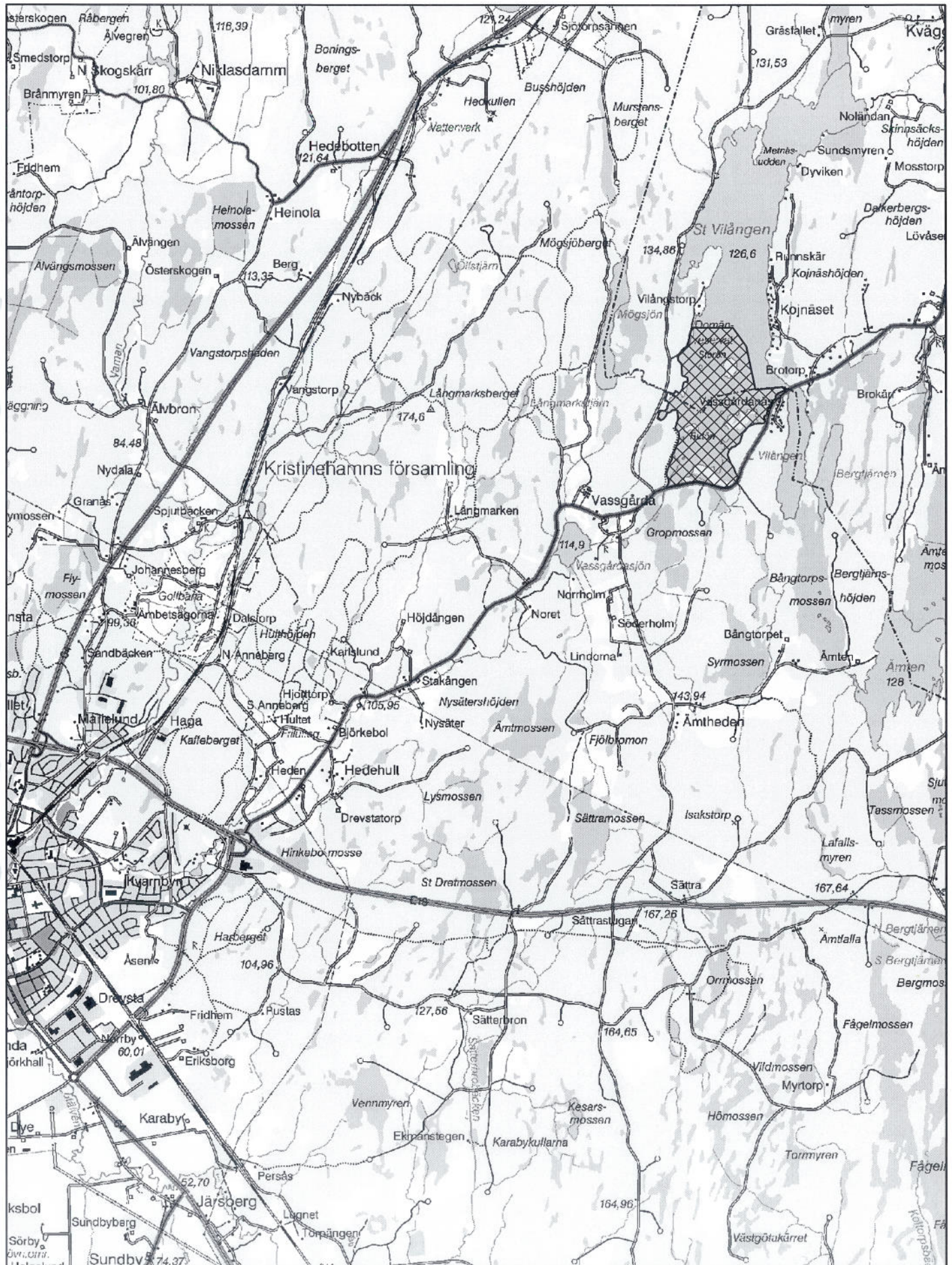
PLAN

KME

ÖVERSIKTSKARTA
Naturreservatet Stora Vilångens
domänreservat

Bilaga 2
dnr 511-10405-97

skala 1:50 000

BESLUT

2004-03-29

Dnr 511-10405-97

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

Bilaga 3. Registeruppgifter

Objektnamn	Stora Vilångens Domänreservat	
Objektnummer	17-99-071	
Skyddsform	Naturresevat	
Län	Värmland	
Kommun	Kristinehamn och Storfors	
Församling	Bjurtjärn	
Läge	8 km nordost Kristinehamn	
Mittpunktskoordinater	6582808/1410408	
Kartblad	Terrängkartan 10E NV Fastighetskartan blad 10E 6b och 10E 6c	
Naturgeografisk region	28 b, Sydligt boreala kuperade områden	
Gräns	Digitaliserade gränser finns att tillgå via Länsstyrelsen Värmland.	
Area	108 hektar	
Fastigheter och fastighetsägare	Kväggen 1:6 Sveaskog AB	
Kategori av sakägare	Bolag	
Skyddsföreskrifter	Indispensabla totala: A1-A5 Dispensabla:C5	
Skyddsföreskrifter produktiv skogsmark	A1	
Planerade anläggningar	Informationstavla, p-plats och stig	
Inventeringar, övrig dokumentation		
Naturvårdsförvaltare	Länsstyrelsen i Värmlands län	
Naturtyper (ha):		
Skogsmark	9 ha	
Myr	14 ha	
Vatten	85 ha	
Naturtyp enligt Natura 2000 Specifikation och arealer		
Myr	Skogbevuxen myr (91D0)	4 ha

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

Bilaga 4. Skötselplan

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET STORA VILÅNGENS DOMÄNRESERVAT, KRISTINEHAMNS OCH STORFORS KOMMUN

Skötselplanen omfattar denna textdel samt ekonomisk utredning. Skötselplanen bör revideras vart tionde år. Erfarenheter från naturvårdsförvaltningen eller naturvårdsbiologisk forskning kan påkalla en tidigare revision.

Syftet med naturvårdsförvaltningen

Förvaltningen av naturreservatet har som syfte att:

- bevara nuvarande naturskogskaraktär i utpekade områden
- bibehålla den vackra landskapsbilden vid Stora Vilången
- upprätthålla gynnsam bevarandestatus för 4 ha skogbevuxen myr (91D0) som en del av EU:s nätverk av skyddad natur (Natura 2000)
- göra området tillgängligt för besökare
- bevara och informera om stenåldersboplatserna inom reservatet

Syftet ska nås genom att:

- igenväxning motverkas i aktuella delar
- p-plats med informationstavla iordningställs vid reservatets sydvästra hörn

Beskrivning

Följande naturtyper som ingår i habitatdirektivet i Natura 2000 finns representerade i området:

- *Skogbevuxen myr (91D0)* 3 ha

Historisk och nuvarande markanvändning

Stora Vilången ligger i den värmländska Bergslagen med en flerhundraårig tradition av skogsbruk. Detta till trots är skogsbestånden på öarna i sjön nästan 300 år gamla.

Redan 1939 skyddades 0,75 hektar av området genom beslut av Kungliga Domänstyrelsen. Syftet var att bevara de överåriga och vresiga tallar som fanns på öarna i sjön. Den 1:e augusti 1959 utökades arealen till 42,9 hektar runt södra delen av sjön. På grund av barkborreangrepp minskades ytan med 7,3 hektar den 12:e februari 1979.

Skötselområden

Skötselområde Storön och Rutön

Storön har en gammal, naturskogsartad barrskog med grova gamla tallöverståndare och en yngre generation gran under. I skogen finns en del torrakor och död ved.

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

- **Mål**

Gles-luckig och naturskogsartad barrskog där grova överståndare av tall dominerar beståndet.

- **Åtgärder**

Ringbarkning eller fällning av gran och yngre tall .

Skötselområde Södra stranden

Utmed Vilångens södra strand, mellan sjön och vägen, finns en relativt välskött äldre barrblandskog på fastmark. Skogen är gallrad och ganska gles i syfte att ge utsikt över sjön från landsvägen.

- ***Mål***

Gles talldominerad skog som ger bra utsikt från vägen ut över Vilången. Eventuell död ved skall inte utgöra något hinder för besökare som vill bada i sjön.

- ***Åtgärder***

Bibehåll dagens glesa skog och ta eventuellt ut ytterligare gran.

Skötselområde stenåldersboplatser

Tre platser med lämningar av stenåldersboplatser.

- ***Mål***

Öppet med undantag av de flerhundraåriga tallar som står där idag.

- ***Åtgärder***

Röj bort vegetation av igenväxningskaraktär, men inte de gamla tallarna.

Information och tillgänglighet

Nuläge:

P-plats och grillplats i fiskevårdsföreningens regi finns i områdets sydvästra hörn. En dåligt markerad stig finns utmed Vilångens västra strand.

Mål:

Tillgängligheten till, och informationen om naturreservatet för den intresserade allmänheten skall förbättras.

2004-03-29

511-10405-97

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

Åtgärder:

Upprätta avtal med fiskevårdsförening eller markägare om skötsel av p-plats och eldplats. Placera informationstavla på p-platsen. Mindre informationstavlor placeras vid de tre stenåldersboplatser som finns inom reservatet. Förbättra markeringen av stigen vid Vilångens västra strand.

Utmärkning av naturreservatets gräns

Utmärkning skall utföras enligt svensk standard (SIS 031522).

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

År 1	Markering av reservatets gränser, p-plats och informationstavla
År 2	Informationstavlor vid stenåldersboplatser
År 2-10	Eventuell ringbarkning eller fällning av gran

Tillsyn

Naturvårdsförvaltaren skall utöva fortlöpande tillsyn av reservatet. För uppgiftens utförande bör lokal tillsynsman eller motsvarande engageras.

Dokumentation

Från den tid då området var Domänreservat finns anteckningar om områdets utseende och ålder på skogen samt gamla fotografier. Inför reservatsbildningen har tre fältbesök gjorts i området. I Stora Vilången har provtagning gjorts för kontroll av bottenfauna och vattenkemi.

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar utförda skötselåtgärder, tillsyn över föreskrifter, uppföljning av skötsel- och kvalitetsmål samt kostnader för och finansiering av verksamheten.

Vidare skall naturvårdsförvaltaren ansvara för att naturvetenskaplig dokumentation utförs.

Finansiering av naturvårdsförvaltningen

Staten bekostar utmärkning av reservatets gränser samt tillsyn, löpande underhåll och grundläggande dokumentation.

Kostnader för de åtgärder som redovisas i skötselplanen fastställs inte i och med beslutet om skötselplanen.

2004-03-29

511-10405-97

Länsstyrelsen
Värmland
Miljöenheten

EKONOMISK UTREDNING AV PLANERADE ÅTGÄRDER

ÅTGÄRDER	PRIOR	ÅR	KOSTNAD (SKR)
Gränsmarkering	1	1	15.000
Tillsyn	1	1-10	1.000/år
Informationstavla	1	2	15 000
Dokumentation	2	5	5.000

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

VAR SKALL BESLUTET ÖVERKLAGAS	Länsstyrelsens beslut kan skriftligen överklagas hos regeringen, Miljödepartementet.
VAR INLÄMNAS ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall inlämnas/skickas till Länsstyrelsen och inte till regeringen.
TID FÖR ÖVERKLAGANDE	Länsstyrelsen måste ha fått Er skrivelse inom tre veckor från den dag Ni anses fått del av beslutet, annars kan Ert överklagande inte tas upp.
HUR MAN UTFORMAR SITT ÖVERKLAGANDE M M	<p>I skrivelsen skall Ni</p> <ul style="list-style-type: none">- tala om vilket beslut Ni överklagar, t ex genom att ange ärendets nummer (diarienumret)- redogöra för hur Ni anser att beslutet skall ändras <p>Ni bör också redogöra för varför Ni anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt.</p> <p>Ni kan givetvis anlita ombud att sköta överklagandet åt Er.</p> <p>Behöver Ni veta mer om hur Ni skall gå till väga, så ring eller skriv till Länsstyrelsen.</p>
ÖVRIGA HANDLINGAR	Om Ni har handlingar eller annat som Ni anser stöder Er ståndpunkt, så bör Ni skicka med det.
UNDERTECKNA ÖVERKLAGANDET	Er skrivelse skall undertecknas och namnteckningen förtydligas. Uppge också postadress samt telefonnummer där Ni kan nås dagtid.